Een grenzeloze samenwerking op de overgang van water en land.

Maart 2014
Bijlage bij Waterpoortmanifest
Individuele bijdragen Waterpoortpartners

Bijdrage Regionale Rabobanken

"Wij zijn graag bereid ons netwerk en expertise in te zetten"

Hogescholen

"Door Waterpoort worden studenten zich bewust van hun eigen leefomgeving en helpen deze toekomstbestendig te maken en te houden"

Mike Verweij:

"We zullen er met z'n allen voor moeten zorgen dat dit gebied op de kaart komt te staan. Hierbij hoort schoon water!"

Beroepsvissers:

"Wij zien kansen voor mossel-, harder-, paling-, kokkel-, en krekenvisserij. Wij vragen wel aandacht voor investeringen in nieuw materieel en voor de kapitaalvernietiging van de huidige zoetwateruitrusting"

Joost van Rijckevorsel:

"Enthousiaste omwonenden zijn de beste ambassadeurs om het spannende verhaal van de Zuiderwaterlinie te vertellen. De gebiedsontwikkeling Waterpoort is daarbij onze grote katalysator"

Jos Akkermans:

"Bij een verzilt Volkerak met beperkt getij leveren de verkeersstromen bij de weer werkende sluis voor nieuwe beleving in Benedensas"

Bijdrage provincie Noord-Brabant

Wat zien we gebeuren als we niets doen?

- het water van het VZM (VZM) blijft een onaantrekkelijke vlakte;
- de relatie van het land met het water (en andersom) brokkelt verder af;
- de stagnatie in het gebied rondom het VZM zet zich voort, er komt slechts zeer beperkt ontwikkeling van de grond;
- de krimp zet zich door;
- de investeringen in het gebied renderen niet of in zeer beperkte mate, het gebied blijft dus onaantrekkelijk voor investeerders;
- het gebied verliest kwaliteit als woon-, werk- en recreatiegebied voor de eigen bewoners en werknemers en voor de agglomeraties van Antwerpen, Rotterdam en BrabantStad.

Wat zien we gebeuren als alles lukt?

Waterpoort is een gebied om trots op te zijn, met een eigen, zelfstandige waarde die het gebied aantrekkingskracht geeft voor bewoners, recreanten, bedrijven en investeerders.

Wat we zien is dat:

- de gebieden rondom het VZM een belangrijke en noodzakelijke impuls krijgen op het vlak van leefbaarheid, vitaliteit en economie:
    - de zoetwatervoorziening van West-Brabant wordt verder verbeterd (zowel voor wat betreft kwaliteit van het aangevoerde zoet water als de beschikbaarheid) met alle voordelen voor landbouw en natuur;

    - land-water recreatie krijgt een impuls. Het rendement van bestaande locaties en ondernemingen verbetert en er ontstaan nieuwe locaties en ondernemingen met een positief effect op de vitaliteit van de kernen rondom het VZM;

    - de verzilting van het VZM zorgt ervoor dat de verdienpotentie van het gebied toeneemt, o.a. door bestedingen in de pleziervaart. De interesse in watersport en bootverhuur groeit al jaren. Ook zal de verblijfscapaciteit in het gebied toenemen (bron: business case VZM, december 2013). Daarnaast is er een toenemende belangstelling van (internationale)rederijen om met een cruisevaart in Brabant aan te meren. Dit alles, samen met de ambities en de investeringen die er zijn rondom de ontwikkeling van de Zuiderwaterlinie, leidt ertoe dat er een zeer concreet perspectief lonkt om meer bezoekers met een hoog bestedingsprofiel naar het gebied te laten komen en vast te houden. Zo besteden watersporters meer dan gemiddeld en de beoogde cultuurtoeristen voor de Zuiderwaterlinie zelfs 5 keer meer dan gemiddeld (bron: vrijetijdshuis 2013);

    - Zuidwest-Nederland positioneert zich als Europese hotspot op het gebied van de innovatieve economische kant van de biobased economy. De combinatie van grootschalige landbouwactiviteiten met de aanwezigheid van grootschalige chemische industrie geeft deze regio een sterke propositie als het gaat om de ontwikkeling van zogenaamde biobased building blocks, “groene” basismoleculen voor de vervaardiging van materialen zoals plastics, groene chemicaliën en coatings.
      Deze ontwikkeling wordt sterk ondersteund door bedrijfsleven, onderwijs en overheid. Hierbij wordt nadrukkelijk directe samenwerking aangegaan met Zeeland en Vlaanderen. Deze Groene Biobased Economy speelt in de regio West-Brabant omdat daar de grootste omvang - in omvang en aantal- van bedrijven in de land-, akker – en tuinbouwsector aanwezig is (minder veehouderij). Daarnaast is er een substantieel deel van de Foodindustrie (vooral suiker-gebaseerd) gevestigd. Er is genoeg gebiedseigen plantaardig restmateriaal in

de regio voorhanden(bieten, aardappels) om te fungeren als experimenteer- en laboratoriumnetwerk op het gebied van biomoleculenraffinage ('Agro meets Chemistry'). Tevens zal er voldoende restmateriaal voor handen blijven om de landbouwgronden op effectieve wijze te bemesten. Hierdoor ontstaat er een circulatiesysteem van productie, reststoffen en grondverbetering. De biobased economie vitaliseert en versterkt daarmee de positie van de agrariërs in het gebied. De biobasedontwikkeling zal, naast agrariërs, ook een ander type werkgevers en -nemers aantrekken, waardoor de leefbaarheid op het platteland een stimulans zal krijgen. Het spreekt vanzelf dat de biobased economy beter gedijt in een ecologisch gezonde en vitale omgeving. Een zout VZM zorgt voor een verbreding van de gewastypen en teeltlocaties die voor de biobased economy interessant zijn;
    - door de aanwezigheid van decentrale netwerken, kan er in de regio goed decentraal energie opgewekt worden. Ook van andere stromen worden de kringlopen zo veel mogelijk regionaal gesloten;
    - West-Brabant maakt deel uit van DelTri. De ligging aan de grote en toekomstbestendige binnenvaartroute Antwerpen - Rotterdam (Duitsland) en Vlissingen - Rotterdam (Duitsland) maakt het uitrollen van maritieme activiteiten (maintenance scheepvaart) richting het zuiden interessant;
    - het vestigingsklimaat voor bedrijven verbetert, immers het gebied wordt interessanter voor werknemers om er te wonen en recreëren, inclusief meer en betere mogelijkheden voor wonen aan het water;
    - verbetering toegankelijkheid van Bergen op Zoom en Brabantse Wal voor waterrecreatie vanuit Zoommeer en Oosterschelde en aantrekkelijker aanbod voor toerisme door de combinatie van water en land;
    - een dynamisch VZM fungeert als vliegwiel voor de spin-off van de nieuwe A4 en andersom. De A4 en het onderliggende regionale wegennet zijn een noodzakelijk voorwaarde voor de ontsluiting, bereikbaarheid en beleefbaarheid van het gebied;
    - Nieuw perspectief voor lokale initiatieven uit de samenleving om zich in te zetten voor de kwaliteit van de leefomgeving.

- de economie op het water van het VZM kan zich weer ontwikkelen:
    - recreatie op het water;
    - productie op het water (herintroductie van schelpdiervisserij)

- de ontwikkeling van een zout *deltawater* VZM draagt in belangrijke mate bij aan de doelen uit het natuurplan Brabant Uitnodigend Groen, waarin wordt aangezet tot herstel van robuuste natuurlijk functionerende ecosystemen (de ontwikkeling van de van nature aanwezige biodiversiteit in het watersysteem en op de overgang van land naar water).

  Een zout VZM is voor de natuur en het menselijk medegebruik vele malen waardevoller omdat het een belangrijke bijdrage levert aan:
    - de ontwikkeling en versterking van zoute onderwaterecosystemen;
    - herstel van de overgang naar het zoetwater- ecosysteem van het benedenstroomse rivierensysteem. Dergelijke overgangen zijn zeldzaam en krijgen zodoende in internationaal perspectief meer betekenis. Op het land zullen zoet-zoutovergangen ontstaan die een belangrijke bijdrage leveren aan foerageer- en broedbiotoop voor steltlopers en kustbroedvogels;
    - het 'achterland' is belangrijk voor akkervogels (leefgebiedsplan Agrarisch landschap), de ontwikkeling van kruidenrijke akkerranden (subsidieregeling Biodiversiteit), herstel en ontwikkeling van krekenrestanten (belangrijke ecologische en aardkundige waarden). De kreken zijn aangeduid als ecologische verbindingszone.
    - versterking van de nu nog kwetsbare deltanatuur zal er ook toe leiden dat de 'ontwikkelruimte' voor medegebruik en economische initiatieven toeneemt. Waterpoort geeft ook

een impuls aan versterking van de natuurwaarden van het kleilandschap, met meerwaarde voor recreatieve beleving.

- het VZM de mogelijkheden blijft bieden voor de beroepsvaart als verbindingsas tussen de havens van Moerdijk, Rotterdam, Vlissingen, Antwerpen en Parijs.

Wat we zien bij een verbinding van het VZM met de Grevelingen?:

- vergroting van het rendement van de investeringen in het VZM (en Grevelingen) als Grevelingen en VZM weer één bekken worden waar de economie op het water zich ongedeeld kan ontwikkelen;
- substatieel minder impact op West-Brabant (direct aan het VZM en langs de Brabantse rivieren Mark/Dintel/Vliet) als VZM wordt ingezet waterbergingsbekken (kans van 1x per 1400 jaar). De wateropzet bedraagt dan geen 2,30 meter boven de huidige waterstand van het VZM, maar maximaal 1,50 meter;
- Vermijding van een investering in de Philipsdam voor het zout maken van het VZM die op een later moment wellicht onnodig zou blijken indien Grevelingen zou worden ingezet als extra waterbergingsgebied.

Wat gaan wij daaraan zelf doen?

Een aandeel van provincie Noord-Brabant kan niet los gezien worden van de inzet van de andere provincies en de waterschappen.

- Provincie heeft al € 6,3 investering vrijgemaakt voor de Roode Vaart;
- Provincie investeert in de Brabantse Wal. Het gaat om € 200.000 procesgeld per jaar, € 10 mln co-financiering in De Zoom en potentieel nog € 7,8 co-financiering in De Linie en € 11,9 mln in de Steilrand. Al deze investeringen renderen beter bij een zout VZM;
- Provincie investeert € 75.000,- procesgeld per jaar als co-financiering in Waterpoort;
- Provincie heeft € 80.000,- geïnvesteerd in Benedensas als ‘icoon’ en € 100.000 als subsidie voor de Vrijetijdseconomie (Benedensas als natuurpoort);
- Provincie investeert in 4 jaar € 13,5 mln in de Biobased Economy;
- Provincie heeft reeds € 32 mln geïnvesteerd in de grondexploitatie Logistiek Park Moerdijk;
- Provincie investeert € 14,5 mln in Maintenance Valley;
- Provincie heeft € 50 mln bijgedragen aan de doortrekking van de A4;
- Provincie heeft ruim € 18 mln geïnvesteerd in het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland
- Provincie heeft reeds € 10 mln geïnvesteerd in Bergse Haven, Bergen op Zoom
- Provincie heeft ruim € 900.000 geïnvesteerd in de Westbrabantse Waterlinie
- Provincie heeft bijna € 400.000 geïnvesteerd in windmolens nabij het AFC Nieuw Prinsenland
- Provincie investeert in de vrijetijds economie voor de provincie als geheel;
- Provincie investeert in de leefbaarheid van Waterpoort via de IDOPS, het programma Leefbaarheid@Brabant en de regionale pilot leefbaarheid West-Brabant

Bijdrage Provincie Zeeland

Inleiding
De provincie Zeeland richt zich in haar bod niet alleen op het VZM, maar ook op de Grevelingen. In zijn algemeenheid wil de provincie bijdragen aan het scheppen van voorwaarden voor een gezonde ecologische en economische ontwikkeling van deze twee Deltawateren en hun omgeving.

Wat gebeurt er wel of juist niet als het VZM zoet en de Grevelingen zonder getij blijft?
Een zoet VZM is een onbetrouwbare en weinig efficiënte bron van zoet water. Onbetrouwbaar vanwege de blauwalgen en vanwege het zoutgehalte, zeker in perioden van lage rivierafvoeren. Het is een inefficiënte bron van zoet water omdat voor elke liter onttrokken zoet water er vier liter zoet water nodig is om het meer voldoende zoet te houden.
Ten gevolge van de blauwalgen komen de recreatieve potenties van het meer niet tot hun recht. Dat geldt ook voor de economische potenties (bijvoorbeeld voor schelpdierteelt)

Geen herstel van getij op de Grevelingen betekent, dat de sluipende achteruitgang van de waterkwaliteit zich door zal zetten. Dit zal ten koste gaan van de recreatieve waarde van het meer en van de functie voor de schelpdiervisserij.

Wat zien we gebeuren als het VZM zout wordt en op de Grevelingen het getij hersteld wordt?
Door de alternatieve aanvoer van zoet water wordt efficiënter met dat zoete water omgegaan. Een gezond systeem, dat zal ontstaan door het zout maken van het VZM in combinatie met een licht getij, zal de basis vormen voor sociaaleconomische ontwikkelingen, die gerelateerd zijn aan (gezond) water. Dat zijn met name de recreatie en de schelpdierteelt. Het zal een uitstraling hebben op zijn omgeving, waardoor dit gebied een functie kan hebben als uitloopgebied voor de stedelijke ring rond het Deltagebied en zodanig zal bijdragen aan het vestigingsklimaat in die ring.

Hetzelfde geldt voor de Grevelingen, die nu al een volwaardige recreatieve functie heeft voor de stedenring, maar die bedreigd wordt door de sluipende achteruitgang van de waterkwaliteit. Bovendien zal de getijdencentrale Nederland op het gebied van innovatieve waterwerken op de wereldkaart zetten, terwijl deze ook vanuit recreatief oogpunt een grote trekker zal zijn.

Mede in combinatie met het gebruiken van de Grevelingen als additioneel bergingsgebied van rivierwater (naast het daartoe al aangewezen VZM) zal de mogelijkheid bestaan van de twee afzonderlijke Deltawateren één watersysteem te maken. Dat schept nieuwe mogelijkheden voor de recreatievaart en past binnen de langere-termijnvisie om tot herstel van de verbindingen tussen de afzonderlijke Deltawateren te komen.
De provincie ziet ook mogelijkheden om in het kader van de Rijksstructuurvisie te komen tot een verbinding tussen het VZM en de Oosterschelde.

Wat dragen wij bij aan de totstandkoming van een zout VZM of bijbehorende alternatieve zoetwatervoorziening?
De provincie Zeeland wil zich inzetten om de voorwaarden te scheppen, waaronder deze kansen en perspectieven werkelijkheid kunnen worden. Dat betekent, dat de provincie wil bijdragen aan het realiseren van een alternatieve aanvoer van zoetwater naar Tholen, St.Philipsland en de Reigersbergsche polder. De provincie heeft al bijgedragen aan het herstel van de Roode Vaart in Zevenbergen.

De provincie Zeeland wil zich inzetten voor een verbinding tussen het VZM en de Oosterschelde ter verbetering van de vismigratie en de mogelijke (nog nader te onderzoeken) positieve effecten op de schelpdiercultures.

Tevens wil de provincie zich inzetten voor het herstel van getij op de Grevelingen. Dat wil zij doen door zich mede in te zetten voor het realiseren van de getijdencentrale in de Brouwersdam en het realiseren van het Tidal Testing Centre in de Grevelingendam. De provincie heeft daartoe menskracht en procesgeld ter beschikking gesteld en zal dat blijven doen om er (mede) voor te zorgen, dat deze ojecten uiteindelijk gedragen zullen worden door private partijen.

Gemeente Goeree-Overflakkee en provincie Zuid-Holland

Doel van het manifest:
Bevorderen van een positieve deltabeslissing, omtrent de verzilting /kwaliteitsverbetering van het Volkerak. Gemeente Goeree-Overflakkee en provincie Zuid-Holland staan daar volledig achter. Belangrijke voorwaarden zijn wel dat een robuurste zoetwatervoorziening in het gebied gerealiseerd is en de strategische zoetwatervoorraad in het Haringvliet en Hollands Diep is veiliggesteld.

Waarom belangrijk:
- Sociaal-economische situatie oostkant Goeree-Overflakkee (GO) geeft reden tot zorg. Weinig stuwende economie en zorgelijke demografische ontwikkeling;
- Potenties zijn er evenwel door aanwezigheid van het water (waterrecreatie), aantrekkelijk gebied (natuur) en authentieke (historische) locaties;
- Blauwalgproblematiek is echter risicofactor voor welslagen recreatieve ambities;
- Als dit probleem getackeld kan worden via verzilting van het VZM, dan is dit uiteraard wenselijk. GO heeft strategie ZW-Delta daartoe geadapteerd; Belangrijke daarbij is wel dat er geen afbreuk gedaan wordt aan de strategisch zoetwatervoorraad in het Haringvliet en het Hollands Diep.
- Ondernemers die vooruitlopend hierop hebben geïnvesteerd verdienen kans door kwaliteitsverbetering van het water.

Bijdrage gemeente en provincie:

Gemeente en de Provincie zijn bereid te investeren en bij te dragen aan het versterken en behouden van de sociale en economische vitaliteit van het gebied rond het VZM en specifiek waar het de gemeente GO betreft. De provincie voert samen met de gemeente het Integrale Ruimtelijke Programma Goeree-Overflakkee uit.

Binnen het Integrale Ruimtelijke Programma Goeree-Overflakkee zijn vijf sleutelopgaven benoemd:
1. Verbeteren van de kwaliteit en het aanbod van **recreatie en toerisme**;
2. Productontwikkeling in de **landbouw, visserij en zorg** in relatie tot recreatie en toerisme;
3. Beschermen, beleven en benutten van **cultureel erfgoed**;
4. Realiseren van **duurzame energie** in de vorm van windenergie, getijdencentrale en andere vormen van duurzame energie;
5. Verbeteren van de **bereikbaarheid en verkeersveiligheid**.

Het realiseren van ruimtelijke kwaliteit is bij alle sleutelopgaven de basis. De provincie zet ook de nodige middelen in, waaronder alleen al ruim €30 mln. voor het verbeteren van de bereikbaarheid en recreatieve routestructuren op het eiland. Voor de specifieke projecten rond het VZM wordt verwezen naar de bijdrage van de gemeente.
De verbetering van de waterkwaliteit in het VZM en de Grevelingen is een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van de economie rond deze bekkens. In het samenwerkingsverband van de Zuidwestelijke Delta zet de provincie zich in voor het herstel van getij op de Grevelingen en verzilting van het VZM. Dit doet zij door onder andere door de haalbaarheid van de getijdencentrale te onderzoeken.

Ooltgensplaat
Ooltgensplaat is een sleuteldorp (ook wel ring-straatdorp genoemd). Het is een dorpstype dat veel op Goeree-Overflakkee voorkomt en daarmee herkenbaar is voor de regio. Ooltgensplaat is via een havenkanaal verbonden met het VZM. Aansluitend aan het havenkanaal ligt de havenkom (de Kaai) met

de aangrenzende bebouwing, zoals het oude raadhuis. Aansluitend aan de Kaai ligt de Voorstraat met vaak de meest markante bebouwing van het dorp. Aan het eind van de Voorstraat bevindt zich de kerkring met de kerk. Deze structuur zorgt voor een duidelijk en waardevol historisch centrum in de kern en is daarmee voor toeristen herkenbaar en aantrekkelijk als centrum. De Kaai en de Voorstraat lenen zich dan ook voor centrumfuncties en informatievoorziening voor zowel bewoners als toeristen. Het doel van de gebiedsontwikkeling in Ooltgensplaat is om de kwaliteit en de potentie van de kern en de omgeving van het havenkanaal beter te benutten om daarmee de leefbaarheid, de ruimtelijke kwaliteit en economie te verbeteren. In 2011 is een rapport Integrale ontwikkeling Recreatie en Toerisme Ooltgensplaat afgerond in het kader daarvan zijn de volgende ontwikkelingen in gang gezet:

- Verkenning ruimtelijke kwaliteit Fort Prins Frederik en beleefbaar maken Fort Prins Frederik;
- Openstellen natuurgebied de Hellegatsplaten;
- Visie op beleefbaar maken Havenkanaal Ooltgensplaat en realisatie van projecten zoals:
    - Beweegbare brug over Havenkanaal;
    - Strandje aan het Krammer Volkerak;
    - Routes en Pontje met Fort Sabina (Verbonden Forten Waterpoort);
    - Ontwikkeling arrangementen watersportverenigingen (Familie van Waterpoorten);
    - Uitbaggeren Havenkanaal .

Voor bovengenoemde acties is deels al budget gevoteerd, deels is dit nog afhankelijk van besluitvorming door de gemeenteraad. Naar verwachting zal dit een geheel aan investeringen opleveren dat een bedrag beloopt van tussen € 150.000,- tot € 250.000,-. Dit nog zonder de private investeringen, die tot een veel hoger bedrag zullen reiken.

Galathese Haven

De Galathese haven is een oude 'bietenhaven', die tevens werd gebruikt voor het faciliteren van een veerverbinding met Brabant. Eind 2013 zijn alle ‘krakers’ door een scherpe handhavingsactie verdwenen en thans is de haven leeg. In het restaurant is, na jarenlange leegstand, in de zomer van 2013 een nieuwe exploitant begonnen. Dit biedt kansen voor de verdere ontwikkeling van recreatie rond de Galathese Haven. Er zijn diverse initiatiefnemers met wie de plannen verder worden uitgewerkt. In februari 2014 is een werkatelier georganiseerd om deze plannen op elkaar af te stemmen en de haalbaarheid af te tasten. De resultaten uit dit atelier zijn dermate veelbelovend dat al in het seizoen 2014 nieuwe fysieke elementen zullen worden toegevoegd.
De investeringen komen deels uit budget van gemeente en provincie, deels van de zijde van de betrokken private partijen. Ook hier gaat het om relatief aanzienlijke bedragen.

Oude Tonge

De ambitie is dat Oude-Tonge zich ontwikkelt tot het recreatief centrum van de ‘kont’ van het eiland, gericht op watersport. Ontwikkelingen zijn gericht op verblijfsrecreatie en de verbetering van de kwaliteit van het ondernemerschap en de economie. In de afgelopen jaren is hiertoe al het nodige ontwikkeld, variërend van het opknappen van het kaaiplein, het herontwikkelen van het centrum tot het uitrollen van woningbouwplan Handelskade en recreatieproject Suijssenwaerde. De huidige situatie is dat ruimtelijke ontwikkelingen stagneren. Er wordt een visie opgesteld voor de zuidrand van Oude-Tonge die moet leiden tot een prioritering en heroverweging van plannen. Bovenstaande betreft met name het project Suijssenwaerde. De gemeente participeert risicodragend in dit project. De hiertoe ingerichte constructie wordt thans herzien. Nieuwe kansen voor het project zijn mede afhankelijk van de toekomst van het Volkerak. Naast Suijsenwaerde worden ook andere initiatieven ontplooid, deels door gebiedsontwikkelaars, deels door gevestigde ondernemers. De gemeente onderzoekt voorts de fysieke kwaliteitsverbetering van het havenkanaal. De omvang van de investeringen is op sterk afhankelijk van de verdere uitwerking van de plannen. Mogelijk zal sprake zijn van een investeringsgeheel van € 300.000,- tot € 700.000,-.

Achterland

In het achterland wordt verder gewerkt aan de totstandkoming van wandel- en fietsroutes vanuit Oude-Tonge, Galathese Haven en Ooltgensplaat. Tevens wordt ingezet op verbetering van de doorstroming op de N59. Ook hiertoe worden de nodige middelen aangewend.

Bijdrage Gemeente Bergen op Zoom

Binnenschelde en Markiezaatsmeer
Na afronding van de Deltawerken raakte Bergen op zoom afgesloten van de Deltawateren. De geïsoleerde ligging in de Delta en de slechte waterkwaliteit van de Binnenschelde beperken het sociaal-economisch perspectief van de gemeente. (Naast de kernkwaliteit 'historische binnenstad', worden de ligging aan de Brabantse Wal en de ligging aan de Delta als belangrijke kwaliteiten benoemd.) Van meet af aan is de gemeente betrokken in de gremia rond Volkerak en Zoommeer en later ook het Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta.
Verkenningen van kansen werden eerder al gedaan in zogenaamde Water + Ruimte ateliers 'Bergen op Zoom in de Delta'. Afronding vond plaats in de vorm van presentaties en een rapportage. (H+N+S Landschapsarchitecten). 'Bergen op Zoom in de Delta' werd opgenomen in het uitvoeringsprogramma van Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta.

Inmiddels wordt er gewerkt aan een Rijksstructuurvisie Grevelingen Volkerak Zoommeer. Een van de variabelen waarmee scenario's worden uitgewerkt is de waterkwaliteit van het Volkerak en Zoommeer. Parallel aan dit proces vinden verkenningen van 'gebiedsontwikkelingen' plaats, gerelateerd aan een goede waterkwaliteit van het Volkerak en Zoommeer. Een van de mogelijke gebiedsontwikkelingen is het verbeteren van de ligging van Bergen op Zoom in de Delta. Na een ontwikkelsessie (22 november 2013) wordt nu gewerkt aan een businesscase. De businesscase concentreert zich op het in open verbinding brengen van de Binnenschelde met het Zoommeer en de daaraan gerelateerde verdieping van de Binnenschelde.

Gemeente Bergen op Zoom is voornemens om met stakeholders rondom het Zoommeer te gaan werken aan een visie, een stip aan de horizon voor deze regio (Zoommeer). De visie geeft een lange- termijnperspectief, maar is vooral ook bedoeld als een dynamisch gegeven, waaraan korte termijn- en middellange termijn maatregelen getoetst kunnen worden.
Een gemeentelijk projectteam is gevormd.

Met het beleidsvoorstel 'Boulevard in beweging' wordt een krediet (€ 678.000) aangevraagd om kortetermijnmaatregelen te kunnen treffen die een kwaliteitsslag inhouden voor ondernemen aan de Binnenschelde, kansen voor evenementen en verenigingsactiviteiten, zwembad De Schelp en de locatie daarvan als ankerpunt voor de Boulevard en de Binnenschelde, verbreding en uitbreiding van de stranden. Gemeente Bergen op Zoom kiest er voor om hier invulling aan te geven met het proces van stakeholdersbijeenkomsten. Een 'Waterpoort-masterclass' vond plaats.
Een watersysteemanalyse voor de Binnenschelde en het Markiezaatsmeer (Gemeente Bergen op Zoom € 60.000), in coöperatie met de provincie, waterschap en Brabants Landschap, maakt eveneens deel uit van dit voorstel.

Bergse Diepsluis
Vergroting capaciteit is cruciaal voor ontwikkeling van het gebied. Een grotere sluis biedt kansen voor een rondje Waterpoort vanaf de Oosterschelde en is daardoor goed voor het aantal watersporters in het gebied die weer bestedingen opleveren bij detailhandel en horeca. Dat zal het gebied haar economische vitaliteit teruggeven. Kortom, dit moet geen doorgangsgebied blijven, maar een interessant verblijfsgebied tussen Rotterdam en Antwerpen.

Er gaat in dit gebied de komende tien jaar veel gebeuren. Aanpassingen voor Ruimte voor de rivier, Green Deal, de verzilting van het VZM, de gebiedsontwikkeling Oosterschelde en de gebiedsontwikkeling Waterpoort. Dus kansen te over voor zowel het Waterpoortgebied als voor de Oosterschelde. Het wrange is echter dat het in geen enkel plan wordt meegenomen. Dit moet nu gaan veranderen. De

capaciteit van de Bergse Diepsluis moet meegenomen gaan worden in alle plannen voor de komende jaren.

De provincie Zeeland en de gemeenten Tholen en Bergen op Zoom zullen partijen bij elkaar gaan brengen in een werkatelier om de mogelijkheden te onderzoeken. Zoals aangegeven (Binnenschelde en Markiezaatsmeer) is de gemeente Bergen op Zoom van plan om met stakeholders te gaan werken aan een 'visie' op schaal van het Zoommeer. De gemeente Tholen is vanzelfsprekend een stakeholder, net als de ondernemer van Waterrijk Oesterdam. Voor alle partijen is een goede verbinding met de Oosterschelde van groot belang. De Bergse Diepsluis, onder de recreatievaarders de schoendoos geheten, is de bottleneck tussen het Zoommeer en de Oosterschelde. Het door Tholen aangegeven werkatelier kan deel uit maken van de Zoommeeralliantie.

Horizontale synergie

Op 27 januari 2014 vond de tweede Inspiratieavond Duurzaam durven Doen plaats. Duurzaam Durven Doen is een netwerk, ontstaan na de gelijknamige duurzaamheidstop Duurzaam Durven Doen gehouden op 16 april 2012 in Bergen op Zoom. Duurzame koplopers zijn op 10 oktober 2012 gestart met het netwerk dat bestaande netwerken moet verbinden.

Betrokkenen van het Netwerk Duurzaam Durven Doen dragen het volgende uit:

- Het realiseren van een duurzame (lokale) samenleving kan alleen door krachtenbundeling van bedrijfsleven, onderwijs, maatschappelijke organisaties en overheid.
- Het netwerk helpt koplopers om eigen of gezamenlijke projecten te verwezenlijken op het gebied van duurzaamheid door barrières te slechten, samen te werken, nieuwe connecties te maken en hen een podium te geven. Ook motiveert het netwerk anderen om aan te haken bij deze snel groeiende ontwikkeling.
- Het netwerk wil samenwerken met alle bedrijven en organisaties die het manifest onderschrijven en dezelfde doelen nastreven. Het netwerk probeert de innovatiekracht en nieuwe maatschappelijke energie in de samenleving te mobiliseren door zoveel mogelijk deze energie, inspiratie en passie te gebruiken.
- Iedereen betrokken in het Netwerk Duurzaam Durven Doen wordt er beter van, echter niemand rijker.

Centraal staan de doelstellingen: ONTMOETEN - INSPIREREN - VERBINDEN.

Bijdrage Gemeente Halderberge

De gemeente Halderberge is gelegen aan de rivier de Mark, die uitmondt in het Volkerak. De verbinding met het Volkerak is dus indirect. Dit neemt niet weg dat gemeente Halderberge het belang van het verzilten van het VZM (VZM) volledig onderschrijft. Met het zout maken van het VZM krijgt de ontwikkeling van recreatie & toerisme en economische bedrijvigheid in het gehele gebied een extra impuls. De investeringen die de gemeente Halderberge al heeft gedaan en nog wil doen om deze ontwikkeling tot stand te brengen, leveren dan meer op.

Met name op recreatief gebied biedt het nieuwe mogelijkheden. Een belangrijke factor voor succes daarin is de verbinding tussen land, water en lucht. Een goede wisselwerking tussen deze drie factoren zorgt voor een sterke basis om de regio aantrekkelijk te maken voor recreatie & toerisme. Naast kwalitatief goede en aantrekkelijke waterwegen is immers ook een aantrekkelijk ‘achterland’ nodig. Gemeente Halderberge zorgt met haar investeringen en ontwikkelingen voor een belangrijke bijdrage aan het aantrekkelijk en toegankelijk maken van water, land en lucht. Deze investeringen en ontwikkelingen zorgen ervoor dat het ‘achterland’ klaar is voor een zout VZM en de ontwikkelkansen die dat met zich meebrengt.

Als gemeente kunnen en willen we dit niet alleen doen. De samenwerking met bijvoorbeeld andere gemeentes en de provincie binnen Waterpoort helpt ons hierbij. Met publieke en private partijen hebben we al diverse investeringen gedaan en ontwikkelingen op gang gebracht. Door samenwerking gaan we ook onze overige ambities waarmaken.

Investeringen en ontwikkelingen waar de gemeente al aan heeft bijgedragen zijn onder meer:

- Renovatie jachthaven Oudenbosch. Renovatie van de jachthaven, waarbij de steigers zijn vernieuwd en nieuwe stroom- en watervoorzieningen zijn gerealiseerd. Investering van €665.000,-
- Project Waterland: Verbeteren vaarroutes en oeverfaciliteiten Mark, Dintel, Vliet. Investering van €33.500,-
- Ontwikkeling Roterij Stampersgat. Het mede mogelijk maken van de verdere ontwikkeling van een in de regio unieke scheepswerf, waarbij een kleine jachthaven wordt aangelegd.
- Leefbaarheid Stampersgat. Gemeente Halderberge heeft geïnvesteerd in het verbeteren van de leefbaarheid van de kern Stampersgat. Het is hiermee niet alleen aantrekkelijker geworden om in te wonen, maar ook om er te recreëren. De investeringen bieden weer nieuwe mogelijkheden op het gebied van recreatie & toerisme. Investering van €1.500.000 (waarvan €750.000 door gemeente Halderberge)
- Ontwikkeling Breda International Airport (Airparc Seppe). Het mede mogelijk maken van de ontwikkeling van het vliegveld Seppe, waardoor deze zeer interessant wordt voor de zakelijke markt.
- Ontwikkeling rondweg Oudenbosch. Gemeente Halderberge investeert met andere partijen in de aanleg van de rondweg van Oudenbosch. De doorgaande route door de kern Oudenbosch wordt hierdoor rustiger, waardoor het gebied nog aantrekkelijker wordt voor bewoning en recreatie & toerisme. De leefbaarheid neemt sterk toe. Tegelijkertijd zorgt de rondweg voor een goede doorstroming van het doorgaande verkeer, wat voor de logistieke bewegingen in de gehele regio belangrijk is. Investering van €7.900.000 (aandeel gemeente)
- Ontwikkeling havengebied Oudenbosch als aantrekkelijk woonmilieu. Het uitplaatsen van milieuhinderlijke bedrijvigheid en herontwikkeling van een aantrekkelijk woonmilieu aan het water. De haven heeft hiermee een goed verblijfsklimaat gekregen.

Belangrijke investeringen en ontwikkelingen die de gemeente ambieert zijn:

- Cultureel Religieus Erfgoed Oudenbosch. Het centrum van Oudenbosch krijgt een nieuwe inrichting. De vele parels van het Religieus Erfgoed worden met elkaar verbonden en zichtbaar en toegankelijk gemaakt. Het gebied wordt hiermee een zeer aantrekkelijk verblijfsgebied voor bewoners, recreanten en toeristen.
- Ontwikkeling van Recreatie & Toerisme in en om Stampersgat. Het leefbaarheidsproject is de basis voor een verdere ontwikkeling bij Stampersgat. De kansen liggen met name op het gebied van waterrecreatie. Stampersgat heeft de potentie om uit te groeien tot een belangrijk recreatief en toeristisch dorp aan de rivier de Mark. De gemeente heeft de ambitie om deze potentie te benutten.
- Ontwikkeling havenkanaal Oudenbosch. Het havenkanaal van Oudenbosch sluit aan op de Mark en reikt tot in het centrum. De gemeente wil het kanaal verder ontwikkelen, zodat het een aantrekkelijke entree wordt tot Oudenbosch en bijdraagt aan de waterbergingsopgave in de regio.

Bijdrage Gemeente Moerdijk

Moerdijk ligt maar voor een beperkt deel aan het VZM, toch kent Moerdijk diverse projecten gekoppeld aan het watersysteem die bijdragen aan het mogelijk maken en/of de mitigatie van verzilting. In Moerdijk wordt flink, zo'n 45 miljoen euro, geïnvesteerd de komende 10 jaar. De investeringen komen van de gemeente Moerdijk zelf maar ook door collega-overheden (waterschap en provincies) en natuurlijk particulieren.

Wat als er niets gebeurt aan het VZM en Grevelingen?
In de Structuurvisie 'Moerdijk 2030' heeft de gemeenteraad uitgesproken dat bedrijventerrein Dintelmond binnen de huidige contour blijft en niet wordt uitgebreid. Maar aangezien het feit dat dit terrein zich in de 'recreatieve zone langs het water' bevindt, stimuleert de gemeente de transformatie naar maritieme bedrijvigheid.
Wanneer de verzilting niet doorgaat zal Dintelmond haar huidige gemengde karakter houden inclusief de huidige negatieve invloed op de recreatieve waarden en de natuurwaarden van de omgeving (Sabina Henricapolder, Dintelse gorzen e.o.). De economische potenties worden niet optimaal benut, het gebruik van de ligging aan het water blijft beperkt en verval en leegstand ligt op de loer of zet door.

Hoe ziet de toekomst eruit als alles wel lukt? Welke kansen en perspectieven ontstaan dan?
Verzilting van het VZM zal een impuls betekenen voor de recreatieve waarden van het gebied en de vraag naar terreinen voor maritieme bedrijvigheid zal stijgen. Dit betekent een snellere en actievere herstructurering van Dintelmond, waarbij de ligging aan het water optimaal wordt benut. De transformatie zal in een zoute situatie sneller gaan en een structureler en vooral duurzamer karakter krijgen. Als gemeente willen we een actieve, met name faciliterende rol vervullen om de kansen van het terrein te benutten. We geven ondernemers maximaal de mogelijkheden te investeren in hun toekomst door hen bij elkaar te brengen en van belemmeringen uitdagingen te maken.

De invulling van de recreatieve zone langs het water voor de gemeente Moerdijk is langs het VZM verder beperkt, ook na verzilting. De drukke vaarroutes vanuit en naar de Volkeraksluizen zijn bepalend. Vanaf het land zijn er natuurlijk wel mogelijkheden in deze zone. De verdere ontwikkeling van de Stelling van Willemstad, met de forten Bovensluis, fort en de Hel (Moerdijk) Buitensluis (Cromstrijen) en Frederik Hendrik (Goeree Overflakkee) in combinatie met bijvoorbeeld de St. Anthoniegorzen en de achterlanden, biedt kansen maar is nu nog beperkt in beeld. Voorbeeld is een recreatieve fietsverbinding met een pontverbinding naar Goeree Overflakkee, die echter alleen echt interessant is bij een goede waterkwaliteit in het VZM en een gezonde havenontwikkeling in Ooltgensplaat. De Stelling van Willemstad als onderdeel van de Zuiderwaterlinie, is een promotor van de gezamenlijke historie binnen Waterpoort en Zuid(west) Nederland.

Ook de verdere recreatieve ontwikkeling en invulling van het Havenfront Willemstad heeft meer perspectief en rendement bij een goede waterkwaliteit op VZM. Nu ligt het zwaartepunt van de recreatieve focus op het Hollandsch Diep incl. Biesbosch en Haringvliet met Tiengemeten. De recreatieve koppeling aan een gezond VZM geeft veel mogelijkheden voor de ontwikkeling van aanlegplaatsen en het uitbreiden van recreatieve overnachtingsmogelijkheden.

Wat gaan we er zelf aan doen?
Moerdijk speelt een cruciale rol in de verzilting en toekomst van het gebied. Het openen van de Roode Vaart is daarvan een van de meest in het oog springende projecten. Moerdijk investeert zelf meer dan 10 miljoen in de herstructurering van het centrum van Zevenbergen. Maar ook andere 'inlandse' projecten zoals de realisatie van de ecologische verbindingszones (Moerdijk investeert 1 miljoen) dragen bij aan een sterkere zoetwaterstructuur in West-Brabant.

Zoals al aangegeven zijn voor de komende 10 jaar investeringen voorzien met een totale waarde van 45 miljoen euro. Het rendement van deze investeringen is allemaal hoger bij een verzilt VZM, verzilting zal ook nieuwe investeringen mogelijk maken. Deze nieuwe initiatieven en investeringen dragen bij aan de verdere fysieke vormgeving en invulling van de recreatieve zone langs de grote wateren van Moerdijk als initiatief maar ook door de afdracht vanuit deze initiatieven aan de reserve ruimtelijke ontwikkeling.
De gemeente Moerdijk heeft in de Structuurvisie haar toekomstvisie tot 2030 vormgeven. Hierin staan alle wensen en ambities van de gemeente Moerdijk. De wensen en ambities zijn concreet vertaald in een uitvoeringsprogramma. Om deze wensen en ambities in het uitvoeringsprogramma te kunnen verwezenlijken zullen middelen worden gegenereerd uit ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Moerdijk. Tot 2020 is voor de gemeente Moerdijk de afdracht voor zover nu bekend ingevuld met fysieke ruimtelijke ontwikkelingen. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bieden nieuwe kansen.
Een dergelijk systeem op basis van de grondexploitatiewet is door elke gemeente op te zetten. Elke gemeente kan middelen genereren uit ruimtelijke ontwikkelingen waarmee op termijn direct of indirect bijgedragen kan worden aan de verzilting of aan benodigde voorzieningen.

Bijdrage Gemeente Steenbergen

Stadhaven

De visie voor Waterpoort StadHaven komt grotendeels voort uit de gesprekken die zijn gevoerd met belanghebbenden, Watersportvereniging Steenbergen en de raad over de toekomst van de Haven van Steenbergen. Dit heeft geresulteerd in een advies dat is opgesteld door Projectbureau Vrolijks te Breda. Steenbergen kan zich met haar StadHaven profileren als 'waterfronthaven' en 'stadsontwikkelingshaven'. Een 'waterfronthaven' is een haven met een beeldbepalend element en een trekker, bijvoorbeeld de bruine vloot. Een haven waar het gaat om zien en gezien te worden en waar het leuk is om bootjes te kijken. De haven is ook aangeduid als 'stadsontwikkelingshaven', een haven die ook als smaakmaker wordt gezien van voor nieuw stedelijk gebied. De profilering maakt het mogelijk om een diversiteit aan jachthavens binnen de gemeente aan te kunnen bieden.
De haven vormt een belangrijk onderdeel van de stad. Ingezet wordt op het verbeteren van de aansluiting op het centrum van de stad, maar ook de relatie met de voorzieningen. De openbare ruimte van haven zelf dient op een aantrekkelijke manier te worden ingericht als verblijfsruimte. Een gebied met ruimte om te verpozen, wandelen of een terrasje te pakken.

De bebouwing rondom de haven biedt ruimte aan commerciële functies als terrassen, winkeltjes, horeca, indoor-recreatie en overnachten, gericht op passerende mensen in alle seizoenen. Voor de indeling van de haven zal een herschikking van de ligplaatsen en een vernieuwing van de steigers noodzakelijk zijn, waarbij ook ruimte wordt geboden voor passantenplaatsen. Vaste ligplaatsen kunnen bij uitvaren ook worden ingezet als passantenplaats. Daarnaast wordt ruimte geboden aan een afmeerplaats voor een rondvaartboot, kanosteiger, sloepenverhuur en/of fietspontje. Eerdere initiatieven voor de uitbreiding van het aantal ligplaatsen worden vooralsnog niet meegenomen, ingezet wordt op een kwaliteitsverbetering van de bestaande haven.

De plannen zijn al in vergevorderd stadium en al vele miljoenen zijn geïnvesteerd. Concreet heeft de gemeente een bijdrage van € 5 miljoen geleverd voor het aquaduct. Voor het project StadHaven is een budget van € 2,4 miljoen beschikbaar.

De Heen en omgeving

In de huidige situatie vormt De Heen met zijn voorzieningen op en aan het water een verscheidenheid aan recreatieve mogelijkheden. Voorgesteld wordt om deze positie te versterken door ontwikkelingen mogelijk te maken, waarbij de ligging aan en de relatie met het water worden versterkt. Voor De Heen geldt dat recreatie en toerisme ook sterk bijdragen aan de leefbaarheid en het draagvlak van de voorzieningen in de kern. De haven van de Heen en de directe omgeving bieden mogelijkheden voor uitbreiding (met ca. 150 ligplaatsen c.a.) wat de positie als 'dorpshaven' versterkt. Voor dit gebied geldt dat de ontwikkelingen passen bij de maat, schaal en het karakter van het gebied. Nieuwe ontwikkelingen zijn kleinschalig en zullen de bestaande waarden van het gebied versterken. In het buitendijks gelegen gebied is ruimte voor de uitbreiding van jachthaven De Schapenput en mogelijk nieuwe recreatieve voorzieningen in de rietzone. Van belang is dat de haveningang vanaf de Steenbergse Vliet ruimtelijk gemarkeerd wordt in/aan het water.

Dit project betreft een investering van ongeveer € 500.000 en wordt volledig met private financiering gerealiseerd. De gemeentelijke inbreng bestaat uit het proces, waar mogelijk en noodzakelijk, in versnelling te brengen en te houden.

Waterpoort Dintelpark
Waterpoort Dintelpark vormt in de visie het gebied dat ruimte biedt voor grootschalige ontwikkelingen, passend bij de grootschaligheid van het polderlandschap. Het gebied is gelegen in de polder. De ontwikkelingen zullen profiteren van de nabijheid van het Volkerak en maritieme voorzieningen in de monding van de Dintel. Vanwege de waterkerende functie van de dijk wordt vooralsnog geen rekening gehouden met een directe verbinding met het Volkerak, uitbreidingsmogelijkheden voor een jachthaven zijn buitendijks gelegen. Het gebied dat in een polder is gelegen biedt mogelijkheden om een watergebonden recreatiegebied te realiseren. Hierbij kan gedacht worden aan een golfbaan, recreatiewoningen, ruimte voor leisure en wellness. Het bestaande bedrijventerrein Dintelmond kan meeliften in de realisatie van Dintelpark en met haar bedrijfsactiviteiten omschakelen naar maritieme bedrijvigheid.

Dit project wordt volledig privaat ontwikkeld en zal, afhankelijk van de daadwerkelijke invulling, een investering zijn van vele miljoenen euro's. De gemeente zelf zal bijdragen in de begeleiding en versnelling van de procedures.

Het AFC Nieuw Prinsenland
Het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland vormt als geheel een voorbeeld waar het gaat om 'Biobased Economy'. Het bestaat uit een grootschalige projectvestiging voor glastuinbouw, een agro- en foodbedrijventerrein en de autonome ontwikkelingen van de suikerfabriek van Suiker Unie in de gemeente Steenbergen. Het glastuinbouwgedeelte van Nieuw Prinsenland is één van de twee glastuinbouw projectlocaties in Noord-Brabant en wordt ontwikkeld door de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM). Het bedrijventerrein wordt ontwikkeld door Suiker Unie.
Het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland is een gezamenlijk initiatief van Suiker Unie en de TOM. De ontwikkeling van Nieuw Prinsenland nabij de bestaande suikerfabriek omvat ca 220 ha netto glas, ca 50 ha bedrijventerrein en ca 40 ha autonome ontwikkeling van de bestaande fabriek. De nieuwe locatie voor de glastuinbouw is bedoeld voor glastuinbouwondernemers die op zoek zijn naar uitbreiding of een nieuwe locatie voor hun bedrijf. Een gedeelte van de 220 ha netto glas zal gereserveerd worden voor (Brabantse) tuinders, die op de huidige bedrijfslocatie kampen met ruimtelijke belemmeringen. Symbiose is het sleutelwoord van dit project. Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar gesloten kringlopen van energie, water, afvalstromen en grondstoffen en ontwikkeling van nieuwe technologieën en producten.

Met de ontwikkeling van dit project is in totaal een investering van ongeveer € 200.000.000 gemoeid. Een deel daarvan komt voor rekening van de overheid (voornamelijk provincie Noord-Brabant). De gemeente stelt vooral menskracht ter beschikking om procedures te stroomlijnen en te bespoedigen.

Cruijslandse kreken
Kreekherstel draagt bij aan het watermanagement en faciliteert landbouw en natuur door het creëren van waterberging en reduceren van wateroverlast. De mogelijkheden voor waterberging worden vergroot maar zijn nog onvoldoende. In een vervolgtraject gaat het waterschap in overleg met grondeigenaren op zoek naar mogelijkheden voor waterberging. Meekoppelkansen kunnen mogelijk worden gevonden met het in beeld brengen van het verhaal van de inundatievlaktes in combinatie met ruimte voor tijdelijke waterberging, maar ook met de wens van de bewoners van Kruisland voor de aanleg van aanvullende voorzieningen.

De Cruijslandse Kreken is geen gebied dat op zichzelf staat, het gebied maakt onderdeel uit van de Brabantse Wal en het grotere water van de Steenbergse Vliet. Het gebied ligt geomorfologisch gezien aan de voet van de Brabantse Wal. Om het recreatieve potentieel te vergroten richt het wensbeeld zich ook op het maken van verbindingen, zowel via het water (kano-overstappunten) als via het land met wandel- en fietsroutes. Kansrijke plekken liggen ter hoogte van Landgoed Padmos en bij de Wiel aan de Drenkhoos. De door het Waterschap verworven gronden ten zuiden van de Polderwatering kunnen met een wandelpad als verbinding dienen. Hier ontbreekt een perceel.

De investeringen zullen vooral gedaan worden vanuit particulier initiatief. De gemeente werkt faciliterend en creëert mogelijkheden door partijen bij elkaar te brengen en het organiseren van ateliers etc.

Wat levert een zout Volkerak-Zoommeer op?

- Veel economische activiteit op gebied van recreatie en biobased industry.
- Veel economische activiteit in de gebiedsontwikkeling Waterpoort. De watersporthavens binnen Waterpoort worden goed bezocht. Veel verblijfs- en dagrecreanten uit de metropolen Randstad/Rotterdam en Antwerpen bezoeken dit gebied. Zij komen per auto of per boot. Het geheel vormt hier veel meer dan de som der delen. Deze zuidwesthoek heeft, mits samengesmeed tot een geheel, als entiteit grote recreatieve en economische potenties. Dit is alleen haalbaar bij een hoge waterkwaliteit.
- Het AFCNP heeft zich als duurzaam bedrijventerrein ontwikkeld en levert veel hoogwaardige arbeid. Dit in combinatie met het ultramoderne en duurzame kassengebied.
- Mooi woonklimaat. De goede verbinden maken dit gebied aantrekkelijk als woonklimaat. Goed bereikbaar en veel ruimte en frisse lucht.
- Een onderhouden regio
- Essentieel is een goede zoetwatervoorziening.

Wat doen we er zelf aan?

- Plannen faciliteren en investeren. Investering in Stad*H*aven; en in de komende tijd met name de haven van steenbergen opwaarderen. Daarvoor is inmiddels al veel geld geïnvesteerd (2,4 miljoen voor de haven en 5 miljoen voor het aquaduct.
- Direct of indirect investeren in de ontwikkeling van het gebied als geheel door middel van de Gebiedsontwikkeling Waterpoort, dus ook meehelpen ontwikkelingen in andere gemeenten mee helpen te brengen.

Bijdrage Gemeente Tholen

Jachthaven Tholen-Stad (familie van Waterpoorten)

Belemmeringen

De jachthaven in Tholen wordt geremd in de ontwikkeling door de slechte waterkwaliteit die wordt veroorzaakt door de blauwalg. Doordat de watersporter de blauwalg mijdt, functioneert de jachthaven niet optimaal. De boxen liggen als gevolg daarvan niet allemaal vol en de aantallen passanten blijven achter. Hierdoor loopt de jachthaven inkomsten mis, maar ook de detailhandel en de horeca in Tholen-stad mist bezoekers met bijbehorende bestedingen. Verder zal de tweede fase Waterfront met woningen niet verkocht worden. Doordat daardoor ook het inwoneraantal zich niet ontwikkelt komt een plattelandsgemeente gemakkelijk in een neerwaartse spiraal terecht.

Kansen

Als de waterkwaliteit goed is, zal de haven zich meer en beter ontwikkelen. Dit geeft meer dynamiek in de haven, maar ook in Tholen-Stad. Door de extra omzet die de middenstand kan maken, kunnen voorzieningen in stand blijven en blijft de leefbaarheid op peil en blijft Tholen een interessante plaats om te wonen. De plaatselijke watersportvereniging is actief en zal op deze ontwikkelingen inspelen. Ook wordt de rede van Tholen interessant voor bijvoorbeeld riviercruises die met grote groepen toeristen komen. Hierdoor zullen zaken elkaar gaan versterken.

Acties

De plaatselijke jachthavenvereniging is actief en zal er voor zorgen dat de jachthaven zich verder ontwikkelt en zodoende meer ligplaatshouders en passanten trekt. De gemeente laat in samenwerking met een adviesbureau een haalbaarheisonderzoek uitvoeren voor naar de best mogelijk aanlegplaats voor de riviercruises in de haven van Tholen. Als de resultaten positief zijn, zal contact worden gelegd met rederijen. Uit onderzoek blijkt dat de bestedingen per passagier gemiddeld € 80 per dag aan wal bedragen. De gemeente zal de diverse partijen faciliteren en is beheerder van de openbare ruimte.

Het biedt ook kansen voor de andere Thoolse kernen zoals Sint-Annaland, Sint-Maartensdijk, Oud-Vossemeer en Stavenisse. Ook in deze kernen worden namelijk toeristische thema's ontwikkeld, zoals het thema Roosevelt, watersnood en Oranje en een streekproductenveiling. De gemeente heeft voor de thematisering € 400.000,00 beschikbaar gesteld.

Bergse diepsluis

Belemmeringen

Vergroting capaciteit is cruciaal voor ontwikkeling van het gebied. Een grotere sluis biedt kansen voor een rondje Waterpoort vanaf de Oosterschelde en is daardoor goed voor het aantal watersporters in het gebied die weer bestedingen opleveren bij detailhandel en horeca en dat zal het gebied haar economische vitaliteit teruggeven. Kortom dit moet geen doorgangsgebied blijven, maar een interessant verblijfsgebied tussen Rotterdam en Antwerpen.

Kansen

Er gaat in dit gebied de komende tien jaar veel gebeuren. Aanpassingen voor Ruimte voor de rivier, Green Deal, de verzilting van het VZM, de gebiedsontwikkeling Oosterschelde en de gebiedsontwikkeling Waterpoort. Dus kansen te over voor zowel het Waterpoortgebied als voor de Oosterschelde. Het wrange is echter dat het in geen enkel plan wordt meegenomen. Dit moet nu gaan veranderen. De capaciteit van de Bergse Diepsluis moet meegenomen gaan worden in alle plannen voor de komende jaren.

Aktie
De provincie Zeeland en de gemeenten Tholen en Bergen op Zoom zullen partijen bij elkaar gaan brengen in een werkatelier om de mogelijkheden te gaan onderzoeken.

Noordplaat
Belemmeringen
Momenteel is het VZM als vaargebied niet zo interessant. Er zijn geen afmeer- en verpozingsmogelijkheden op het water.

Kansen
Naar analogie van de Grevelingen en het Veerse Meer is het een kans om een aanlandplaats midden in het VZM te ontwikkelen. De Noordplaat is het eerste eiland dat midden in het VZM ligt en is zeer nabij gelegen het officiële drie-provinciënpunt. Het eiland ligt in Zeeland maar de grens met Noord-Brabant en Zuid-Holland is daar dichtbij gelegen.

Aktie
De gemeente wil samen met de provincie Zeeland op zoek gaan naar een ondernemer die dit eiland zou kunnen ontwikkelen. Er zijn plannen om met een groep studenten van een hogeschool de mogelijkheden te gaan onderzoeken.

Zoet water voor de landbouw
Belemmeringen
Zoet water is van levensbelang voor de huidige landbouw. Er is op Tholen en Sint Philipsland zoet water, maar er zijn nog wel een aantal belemmeringen. Te noemen zijn:
- Kwaliteit water (in zomerseizoen last van algen in VZM)
- Hoeveelheid water
- Buffermogelijkheden

Kansen
De realisering van de Roode Vaart door Zevenbergen is fantastisch. Dit is een zogenaamde 'no-regretmaatregel' met het oog op de verzilting van het VZM. Wanneer echter het VZM zout wordt moet er nog een doorvoerpijp komen voor de zoetwatervoorziening naar Tholen en Sint Philipsland. Eerst het zoet en dan het zout moet overeind blijven. Met andere worden: De huidige opgebouwde rechten op de hoeveelheid zoet water moeten gegarandeerd blijven en dus gecompenseerd worden.

Aktie
De ZLTO afdeling Tholen is zeer actief in dit dossier. Het door hen ontwikkelde beprijzingssystematiek geeft aan dat de agrariërs in dit gebied er veel voor over hebben.

Bodemvruchtbaarheid
Belemmeringen
Een tweede thema dat bij de landbouw speelt is de vermindering van de bodemvruchtbaarheid door onder andere de intensieve teelten.

a. beschikbaarheid is een probleem (EU-normen + verwerking beschikbare mest m.n. in Oost-Brabant)
b. aanvoer organische stoffen.
c. opslagcapaciteit in het gebied is te beperkt.

Kansen
1. Verwerking bermmaaisel uit nabijgelegen natuurgebieden zou goede kansen kunnen bieden. Bovendien houdt een goed bemeste bodem meer water vast.

2. Realisering van een distributiepunt voor mest (met mogelijkheden om diverse mestfracties op te mengen, waardoor er minder kunstmest nodig is) is een kans.

Aktie

Momenteel doet zich het geval voor dat ervan de provincie Zeeland subsidie beschikbaar is om met dit onderwerp iets te doen. De ZLTO wil daarvoor in Zeeland drie pilots opstarten om de bodembalans in beeld te brengen. Een groep agrariërs op Tholen en op nog twee plaatsen in Zeeland zullen dan komend seizoen de werkelijke aan- en afvoer van mineralen en organische stof gaan bijhouden. Dit zal dan vergeleken gaan worden met het nieuwe mest- en mineralenbeleid. Mogelijk wordt de proef komend seizoen ook al opgezet in de andere Waterpoortgemeenten. Als dit een goed beeld geeft dan kunnen deze gegevens ook gebruikt worden in andere akkerbouwgebieden.

Bijdrage Waterschap Brabantse Delta

Wat gebeurt er wel of juist niet als het VZM zoet blijft?
Omdat het waterschap de afgelopen jaren heeft ingespeeld op de teruggelopen waterkwaliteit van het VZM is nu nog maar een beperkt deel van het beheergebied afhankelijk van het VZM als zoetwaterbron. Het betreffen drie polders in het uiterste westen van het gebied met een omvang van ca. 3.000 ha, de zogenaamde PAN-polders (Prins-Hendrik, Auvergne en Nieuw-Vossemeer). Belangrijke eerste stap in de ontkoppeling van het VZM was het grootschaliger inzetten van de inlaat bij Oosterhout voor de zoetwatervoorziening van het Mark en Vlietstelsel. De realisatie van de 'no-regret' Roode Vaart vormt als het ware het sluitstuk van deze maatregel om dit gebied van voldoende en kwalitatief goed zoet water te kunnen voorzien. Het waterschap draagt hier maximaal € 3,5 miljoen aan bij. De regionale partijen hebben eind 2013 een SOK ondertekend. Deze legt niet alleen vast dat de huidige zoetwatervoorziening wordt verbeterd, maar ook dat voldoende wordt ingespeeld op een mogelijk toekomstig zout VZM met de bijbehorende alternatieve zoetwatervoorziening.

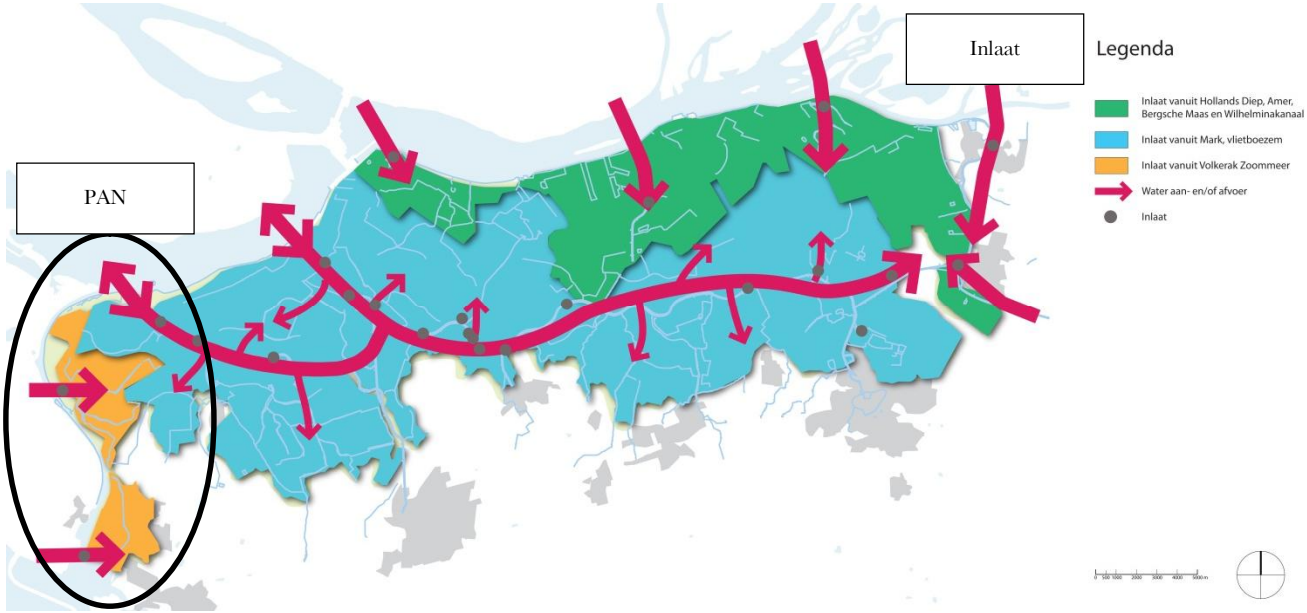

Zolang het VZM zoet blijft en er geen passende maatregelen worden getroffen bij de Krammersluizen (zoet-zout-scheiding) blijft het VZM een onbetrouwbare zoetwaterbron voor de genoemde PAN-polders in het westen van Noord-Brabant. In afstemming met ondernemers zal tijdens perioden met een grote watervraag gebruik moeten worden gemaakt van dure noodvoorzieningen en een alternatieve aanvoerroute om hierin te kunnen voorzien. Samen met Rijkswaterstaat zal dan moeten worden bepaald hoe toch invulling kan worden gegeven aan de afspraken uit het huidige waterakkoord. Herstel van de zoetzoutscheiding in de Krammersluizen is noodzakelijk.

De Binnenschelde bij Bergen op Zoom is voor het peilbeheer en doorspoeling (waterkwaliteit) volledig afhankelijk van het aangrenzende VZM. Vooral als er sprake is van blauwalgontwikkeling op het VZM wordt de wateraanvoer voor de Binnenschelde belemmerd. Het waterschap anticipeert hierop door eerder in het seizoen (voordat de blauwalg zich massaal ontwikkeld heeft) al water in te laten. Echter de instromende vracht aan fosfaat zorgt er, samen met nalevering van fosfaat uit de van oorsprong mariene waterbodem, voor dat de overall waterkwaliteit ontoereikend tot slecht is. Dit belemmert plannen van de gemeente Bergen op Zoom en private ondernemers voor wonen, werken en re-

creëren op en langs het water. Zo staan er jaarlijks waarschuwingsborden bij het zwemstrand vanwege het risico op toxische blauwalgen.

Zowel bij de keuze voor een zoet als een zout VZM overstijgt het herstellen van deze 'collectieve erfenis' voor de deltarandmeren de regionale financiële draagkracht. Een doelmatige samenwerking van rijk en regio is nodig om tot een substantiële kwaliteitsverbetering te komen voor waterkwaliteit, ecologie en economie. Bij niets doen kunnen de doelen voor Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water niet worden gehaald. Als het Rijk besluit om het VZM zoet te houden, is het waterschap bereid om, in gezamenlijke opdracht van een brede alliantie van rijk en regio, het projectleiderschap op zich te nemen voor een watersysteemanalyse ter verbetering van beide randmeren.

Wat zien we gebeuren als het VZM zout wordt?
Het waterschap begrijpt dat een zout VZM met een beperkt getij de meest kansrijke maatregel is om de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van dit rijkswater blijvend te verbeteren.
Daarom kan zij instemmen met deze rijksmaatregel onder de voorwaarde dat er eerst een goede en robuuste alternatieve zoetwatervoorziening moet zijn gerealiseerd ("*eerst het zoet dan het zout*").

- Robuustere zoetwatervoorziening PAN-polders

Als invulling wordt gegeven aan de randvoorwaarde "eerst het zoet dan het zout" en tevens de juiste compenserende maatregelen worden getroffen, zal bij een zout VZM met een robuuste alternatieve zoetwatervoorziening de betrouwbaarheid van de zoetwatervoorziening voor de PAN-polders in het westen van Noord-Brabant toenemen.

- Ambities Molenkreekcomplex en Langewater uit de 'Krekenvisie'

In de Krekenvisie West-Brabant 2030 is voor beide kreeksystemen aangegeven dat een zout VZM kansen biedt voor zout/brakke natuurontwikkeling en het accentueren van geleidelijke zoet-zout-gradiënten in de Zuidwestelijke Delta. Een (open) verbinding met het VZM behoort hierbij voor het Langewater tot de mogelijkheden. Het Molenkreekcomplex kent nu al een sterke zout/brakke kwel.

De kreken vormen nu nog een belangrijk onderdeel van de waterhuishouding in het gebied. Ze zijn bedoeld voor aan- en afvoer van water en er kan veel water in worden geborgen. De zout/brakke ambities in de kreken kunnen alleen worden gerealiseerd als het omliggende gebied hierop wordt ingericht. Ingrijpende maatregelen en een uitvoerig gebiedsproces zullen noodzakelijk zijn. Bij een goede uitvoering en gepaste inrichting kan de watervraag aan het hoofdsysteem worden verminderd (door of een alternatieve aanvoer/voorziening of een verminderde vraag). Het waterschap is bereid het voortouw te nemen om samen met Rijkswaterstaat, de terreinbeheerders, gemeente en provincie Noord-Brabant deze ambities verder uit te werken bij een besluit voor een zout VZM.

- Binnenschelde en Markiezaatsmeer (Onderdeel Bergen op Zoom aan de Delta)

Zie hiervoor de bijdrage van de gemeente Bergen op Zoom.

De problemen met de waterkwaliteit van deze randmeren van de Zuidwestelijke Delta zijn een 'collectieve erfenis' van de deltawerken (die niet bij de aanleg was voorzien). Voor een blijvende, structurele verbetering van de waterkwaliteit (doelen van de KRW, zwemwater en Natura 2000) zijn naar verwach-

ting hoge investeringen nodig en inspanningen van gemeente, waterschap, terreinbeheerder, private partijen en de Rijksoverheid. Voor Markiezaatsmeer en Binnenschelde is het eerst nodig om een integrale watersysteemanalyse uit te voeren waarna bepaald kan worden welke duurzame, kosteneffectieve maatregelen voorhanden zijn. Als in juli 2014 het rijk een besluit neemt over een zout of zoet VZM kan een gerichte watersysteemanalyse uitgevoerd worden voor beide randmeren. Het waterschap is bereid het projectleiderschap op zich te nemen van zo'n analyse, in opdracht van de voornoemde alliantiepartners.

Bijdragen aan de totstandkoming van een zout VZM en alternatieve zoetwatervoorziening

- Bijdrage in No-regret Roode Vaart (verbinding Roode Vaart door de kern Zevenbergen)

Een eerste belangrijke stap voor een aan een zout VZM gekoppelde alternatieve zoetwatervoorziening is reeds gezet met de ondertekening van de SOK Roode Vaart op 21 november 2013 door vier regionale partijen. Deze regionale partijen zorgen gezamenlijk voor een inleg van ruim € 16 miljoen euro en hebben gezorgd voor een optimalisatie van het ontwerp en dragen op deze wijze ca. 67% bij aan onderdeel H dat in de projectnota nog geraamd was op € 30,4 miljoen.

- Meekoppelkansen alternatieve zoetwatervoorziening PAN-polders

Voor de alternatieve zoetwatervoorziening is langs de trajecten A t/m E uit onderstaande figuur een profielverruiming noodzakelijk. Deze profielverruiming kan op verschillende trajecten worden gecombineerd met maatregelen die het waterschap moet treffen op het gebied van waterberging, inrichting EVZ's en kreekherstelmaatregelen. Volgens een uitgevoerde inventarisatie gaat het om een maximale gezamenlijke investering van het waterschap en de provincie Noord-Brabant van € 570.000. De bijdrage is voornamelijk gebaseerd op de waterberging die wordt gerealiseerd bij profielverruimingen en het gezamenlijk en gelijktijdig (en dus goedkoper) uitvoeren van de werkzaamheden. Omdat het gaat om provinciale doelstellingen waterberging, EVZ en kreekherstel zullen waterschap en provincie samen investeren.

- Optimalisatiekansen (deel)maatregelen alternatieve zoetwatervoorziening

Optimalisatie-onderzoek voor (het no-regret gedeelte van) de Roode Vaart heeft geleid tot een aanzienlijke kostenbesparing. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke capaciteit bij een zout VZM teruggeschroefd van 12,5 m^3/s naar 10 m^3/s. Het waterschap ziet nog meer mogelijkheden voor optimalisatie van een robuuste alternatieve zoetwatervoorziening en wil bij een besluit voor een zout VZM meewerken aan het verkennen hiervan. Randvoorwaarde die het waterschap stelt, is wel dat dit niet mag resulteren tot extra exploitatiekosten voor het waterschap (op de langere termijn). Versoberen/optimaliseren mag ook niet betekenen dat wordt ingeboet op de gevraagde klimaatrobuustheid. Op grond van de huidige kennis denkt het waterschap aan de volgende verkenningen/onderzoeken met mogelijke kostenreductie voor de Rijksoverheid:

1. Flexibele inzet van deel noodzakelijke capaciteit gemaal Roode Vaart
2. Optimalisatie tussen zoutbestrijding sluizen en verplaatsen inlaatpunten

Bijdrage ZLTO

Voldoende goed zoet water is voor de land- en tuinbouw in West-Brabant van cruciaal belang.Een economisch vitale regio en combinatie met een (op termijn) zout VZM gaat dus alleen maar samen als een alternatieve zoetwatervoorziening absoluut is gegarandeerd. De blijvende aanvoer van voldoende zoet water is voor een bloeiende land- en tuinbouwsector daarmee een harde randvoorwaarde.

In de afgelopen decennia heeft de West-Brabantse landbouw een spectaculaire ontwikkeling doorgemaakt. Van een gebied met nagenoeg uitsluitend akkerbouw en veehouderij heeft de regio zich ontwikkeld en verbreed naar een gevarieerd gebied met steeds meer tuinbouw en fruitteelt. De aanwezigheid van zoet water is daarvoor een essentiële factor. Daarnaast zijn de uitstekende bodemvruchtbaarheid, het vakmanschap en ondernemerschap van onze boeren en tuinders, de goede infrastructuur en de nabije ligging van grote bevolkingsconcentraties (Randstad, regio Antwerpen) van groot belang. Wat dát betreft levert onze sector een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid, zowel in de primaire sector als in de keten. Maar ook dragen we daarmee bij aan de levering van goed en gezond voedsel voor de Europese - en wereldmarkt en ons bruto nationaal product.

Met een alternatieve zoetwatervoorziening kan deze koppositie worden verankerd en verbreed. Daarbij gaan we uit van een afdoende kwelbestrijding en leveringszekerheid die jaarrond is veiliggesteld. En van een waterkwaliteit die ook voor gevoelige gewassen acceptabel is. Namelijk van max. 450 mg chloride/l met regelmatig blauwalgenoverlast nu naar circa 100 mg/l straks. Aanvoer via het Hollandsch Diep en het Mark-Vlietstelsel lijkt dit perspectief te bieden.
Met een dergelijke waterkwaliteit kan onze regio nog verder bijdragen aan een gezond, gevarieerd en duurzaam voedselpakket. En tevens aan economische groei, werkgelegenheid en welvaart.

Onder deze voorwaarde kan een zout VZM een impuls betekenen voor een vernieuwde economische vitaliteit van West-Brabant.

ZLTO (Johan Elshof) en agrariërs (Hubert Visser, Arne van Boven) uit het gebied van de Rietkreek

Bijdrage Terreinbeheerders

Natuurmonumenten is een groot voorstander van de verzilting van het Krammer VZM via een koppeling met de Grevelingen, omdat dit naar onze overtuiging de enige manier is om een duurzame en stabiele waterkwaliteit te realiseren. Nog steeds is er jaarlijks sprake van blauwalgenoverlast als gevolg van de onbetrouwbare zoetwaterkwaliteit.

Áls deze problematiek de laatste jaren al af aan het nemen is, dan is dat een effect van de (grillige) exotische quagga-mossel waarvan nog maar te bezien valt hoe die zich in de toekomst zal ontwikkelen. Robuust is de huidige zoetwaterkwaliteit dus geenszins te noemen. Natuurmonumenten is niet alleen voorstander van het verzilten van het VZM omdat daarmee een stabielere en robuustere waterkwaliteit ontstaat, maar ook omdat wij ervan overtuigd zijn dat het *deltawater* Volkerak-Zoommeer voor natuur en menselijk medegebruik vele malen waardevoller zal zijn dan het huidige, onbetrouwbare *zoetwatermeer* VZM. Met de Oosterschelde en de Grevelingen als referentiebeeld, verwachten we dat het VZM een belangrijke bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling en versterking van zoute onderwaterecosystemen. Op het land zullen zoet-zoutovergangen ontstaan die een belangrijke bijdrage leveren aan foerageer- en broedbiotoop voor steltlopers en kustbroedvogels. Dit herstel van ‘delta-DNA’ op de grens van Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant zal er zondermeer toe bijdragen dat het VZM een attractiever landschap wordt, met meer potenties voor toeristisch en recreatief medegebruik. Bovendien leidt de versterking van kwetsbare deltanatuur er ook toe dat de daadwerkelijke ‘ontwikkelruimte’ voor medegebruik en economische initiatieven toeneemt. Kortom: een uitgesproken win-winsituatie die bijdraagt aan een ecologisch veerkrachtige en economisch vitale Zuidwestelijke Delta.

Bijdrage Regio West-Brabant

Regio West-Brabant staat voor integrale afstemming tussen de colleges van de 19 bij de regio West-Brabant aangesloten gemeenten. Op verschillende voor Waterpoort relevante beleidsterreinen heeft Regio West-Brabant uitdagingen geformuleerd die in haar Strategische Agenda geformuleerd staan. Naast de Strategische Agenda van West-Brabant beschrijven ook de Ruimtelijke visie West-Brabant en de vrijetijdsagenda van West-Brabant het belang van waterkwaliteit als natuur, woon en recreatiegenot. Waterpoort sluit aan bij de ambities die Regio West-Brabant beschrijft in deze agenda's en visie.
Regio West-Brabant zet zich dan ook in om samen met haar partners mee te werken aan de realisatie van de ambities van Waterpoort. Daarbij maakt Regio West-Brabant zich sterk om daar waar mogelijk kansen die Waterpoort biedt, ook voor andere dan de Waterpoort-gemeenten, te koppelen aan bestaande en nieuwe projecten op regionaal en/of lokaal niveau, het proces te faciliteren en zo bij te dragen aan realisatie van de ambities van Waterpoort.
Naast informeren en faciliteren geeft Regio West-Brabant mede invulling aan het proces door het leveren van bij Regio West-Brabant aanwezige kennis en expertise ten behoeve van Waterpoort en projecten die hieruit voortvloeien. Zo wordt een inhoudelijke bijdrage geleverd aan (deel)projecten op het terrein van communicatie en vrijetijdseconomie.
Regio West-Brabant biedt daarnaast verschillende tot haar beschikking staande communicatieplatforms aan om haar netwerk te informeren over en te betrekken bij ontwikkelingen in Waterpoort.

Bijdrage Rabobanken

Rabobank is graag bereid haar netwerk en expertise in te zetten bij de gebiedsontwikkeling Waterpoort.

Bijdrage Hogeschool Zeeland University, Avans Hogeschool en NHTV

Om Waterpoort tot een succes te maken is er niet alleen een breed draagvlak nodig, maar ook expertise vanuit verschillende invalshoeken en op verschillende niveaus.
Daarom werken Avans Hogeschool (Expertisecentrum Duurzame Innovatie) en de HZ University of Applied Sciences en NHTV internationaal hoger onderwijs Breda (Centre of Expertise Deltatechnologie en het Centre of Expertise Toerisme, Leisure en Hospitality) graag samen met de partijen in Waterpoort. De dynamische gebiedsontwikkeling biedt mogelijkheden voor stages, afstudeeropdrachten en onderzoek. Wij zijn ervan overtuigd dat een meerjarige verbintenis helpt om Waterpoort een plek te geven in het curriculum van meerdere richtingen van onze onderwijsinstellingen. Bijkomend voordeel is dat de studenten, die vaak ook woonachtig zijn in de Waterpoortregio, meehelpen om hun eigen streek toekomstbestendig te maken en te houden.

Bijdrage Mike Verweij, Waterrijk Oesterdam

“Waterrijk Oesterdam (voorheen Speelmansplaten) heeft zich de afgelopen 13 jaar ontwikkeld tot een volwaardig vakantiepark voor de doelgroep ‘watersport’.

Voor de ontwikkeling van een dergelijk park waarbij watersport centraal staat, is schoon water van groot belang. De huidige waterkwaliteit belemmert de recreatievaart in het VZM, onder andere door de stankoverlast als gevolg van blauwalg. Dit is ook op het land merkbaar en schrikt investeerders af.
Als het water zout wordt en de kwaliteit toeneemt is er heel veel mogelijk. Kijk eens naar de voorbeelden op het Veerse Meer. Waterrijk Oesterdam heeft de afgelopen jaren al meer dan 15 miljoen geïnvesteerd. Het totale investeringsvolume groeit in de komende jaren uit naar 65 miljoen. De geluiden uit de markt zijn ondanks de moeilijke tijd zeer positief. Het park zal zich ontwikkelen tot een volwaardig recreatiepark met watervilla’s als verblijfsaccommodatie, centrumvoorziening (met restaurant, receptie, havenkantoor en zwembad) en een full-service jachthaven met stalling en onderhoud. Dit door geloof in het gebied en de omgeving. Een prachtig stukje Nederland dat alle kansen in zich heeft! We zullen er alleen met z’n allen voor moeten zorgen dat dit gebied op de kaart komt te staan.

Hierbij hoort schoon water!”

Bijdrage Joost van Rijckevorsel
(fort Sabina als onderdeel van Zuiderwaterlinie)

Welkom op het Groene Fort Sabina
' Hand in hand genieten van natuur, historie en cultuur!'
Fort Sabina, dat van 1809 tot 1924 dienst deed als verdedigingsfort binnen de Zuiderwaterlinie, is sinds mei 2012 door Stichting Fort Sabina.NL nieuw leven ingeblazen. Een plek die oorspronkelijk is gebouwd voor kanongebulder is nu een plek van rust in de natuur, exposities, theatervoorstellingen, kunst, groepsarrangementen en dagrecreatie.
Het verhaal van de Zuiderwaterlinie, waarvan het fort onderdeel is, is een te spannend verhaal om niet verteld te laten worden. Dit avontuur willen we de mensen graag laten beleven.

Forten werden gecamoufleerd gebouwd in het landschap en dit is nu juist de kracht waarvan we uitgaan op het fort. Bezoekers lopen van de ene verbazing in de andere. Fort Sabina is een van de voorbeeldprojecten in de gebiedsontwikkeling Waterpoort, het gebied rond de wateren Krammer-VZM, Schelde-Rijnkanaal en Mark-, Dintel-en Vlietboezem. Waterpoort verbindt en brengt ondernemers, overheden en burgers met initiatieven samen. Met elkaar benutten ze kansen die ze alleen niet kunnen realiseren. Door de lijntjes kort te houden en door verschillende schaalniveaus uit te nodigen voor het ontwikkelen van projecten wordt het mogelijk op het fort innovatieve projecten op te pakken.

Voorbeelden hiervan zijn o.a.:
- Fort Sabina theaterproducties dat zich richt op het ontwikkelen van locatietheaterproductie met als thema militair erfgoed;
-Project 'de verhalenmachine' waarbij verhalen van mensen uit het gebied de identiteit (dna) van het gebied duiden. De verhalen worden in een later stadium omgezet tot een theatrale productie op historische locaties.
-Het ontwikkelen van een 'app' voor het gebied etc.
-Het realiseren van pontjes tussen de forten van Ooltgensplaat, Numansdorp en Moerdijk.
-Opzetten van wandel- en fietsroutes

Waterpoort is voor het project Fort Sabina vooral een katalysator waarbij netwerken bij elkaar komen die elkaar inspireren tot nieuwe initiatieven die een impuls geven aan het gebied.

Kansen en chaos sturen
Joost van Rijckevorsel (voorzitter van Stichting Fort Sabina.NL) weet precies wat hij wil: arrangementen en programma's aanbieden, die passen bij fort Sabina. "Dit fantastische complex biedt kansen en er zijn ideeën genoeg, maar dat kan juist een valkuil zijn. Je moet wel gedegen en stap voor stap dingen opbouwen en starten. Naast enthousiast, ben ik dan ook kritisch en houd steeds die stip op de horizon voor ogen. Mijn doel is om met de juiste programmering een breed publiek een avontuur te laten beleven op het grootste fort van West-Brabant!"

Buren betrekken
"We zoeken steeds naar manieren om de omgeving te betrekken. Enthousiaste omwonenden zijn de beste ambassadeurs voor gebiedspromotie. Zo hebben we in het kader van '60 jaar Watersnoodramp' op 1 februari 2013 een tentoonstelling geopend. Hierin portretteren we overlevenden van de ramp. Met een foto en een korte, persoonlijke omschrijving van die stormnacht. Zeer aangrijpend. De expositie trok veel belangstelling, zeker ook omdat de geportretteerde hier uit de buurt komen. Borging van trots is een belangrijk thema als het gaat om gebiedspromotie. Als de bevolking niet weet wat het gebied te bieden heeft ben je nergens. Dat is dus ook waar we graag aan willen werken aan waarbij het project Waterpoort onze grote katalysator is.

Bijdrage Jos Akkermans, Recreatieondernemer Benedensas en voorzitter Ondernemersvereniging Brabantse Wal)

Voor Akkermans leisure & golf en Benedensas is een verbeterde waterkwaliteit van het Volkerak van groot belang. Alleen dan kunnen de kwaliteiten van dit gebied ten volle worden benut. Recreatief liggen er vele kansen. Bij een verzilt Volkerak met beperkt getij leveren de verkeersstromen bij de weer werkende sluis voor nieuwe beleving in Benedensas. Daarom onderschrijven wij graag het Manifest Waterpoort.

Bijdrage Peter Kooistra, Jacob Stouten, Frank Mous (Vereniging beroepsvissers Volkerak Zoommeer)

De beroepsvissers zijn voorzichtig positief over een zout VZM. Hierdoor kunnen nieuwe mogelijkheden voor de mossel-, harder-, paling-, kokkel-, en krekenvisserij ontstaan.
Wel wordt uitdrukkelijk gewezen op de noodzakelijke investeringen in nieuwe fuikenuitrusting, omdat de bestaande uitrusting voor zoet water niet meer bruikbaar is. Per bedrijf gaat daardoor een investering van zo'n 400.000 - 500.000 euro verloren. Daarnaast is er na verzilting onzekerheid over de kansen voor een bodemmosselcultuur en mosselhangcultuur, vanwege de geringe getijdeslag. Bovendien zijn productieve mosselpercelen pas na een aantal jaren te duiden. Dioxine is ook een groot probleem. De beroepsvissers vragen daarom om aandacht voor deze onzekerheden, de noodzakelijke zout waterinvesteringen in nieuw equipment en voor de kapitaalvernietiging van de huidige zoet wateruitrusting.

Bijdragen Peter de Water (wsv De KoggeTholenjachthavens) en Harry Scheermeijer (wsv Ooltgensplaat)

In de afgelopen jaren is de waterkwaliteit van het VZM aanzienlijk verslechterd. Dit heeft grote gevolgen gehad voor de omliggende havens en hun achterland. Vanuit de watersport wordt het gebied vooral gebruikt als vaarroute naar andere Deltawateren. Dit miskent de toeristisch-recreatieve waarde van het VZM, haar havens en andere (cultuur)historische bestemmingen. Met verzilting van dit waterbekken en zo mogelijk een doorvaardbare verbinding met de Grevelingen ontstaan er nieuwe kansen voor dit gebied, waarmee de economische vitaliteit van de havens toeneemt. Daarom onderschrijven wij graag het Manifest Waterpoort.